

ИРЭЭДҮЙН ӨВ САНГИЙН 2022 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төслийг боловсруулах үндэслэл, шаардлага

Хууль зүйн үндэслэл

Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.5 дахь заалтад “төсөв” гэж төрийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах санхүүгийн эх үүсвэрийг бий болгох зорилгоор төрийн мэдэлд хуримтлуулан хуваарилж, зарцуулах хөрөнгө, орлого, зарлага, өр, төлбөр, санхүүгийн амлалт болон үүрэг, тэдгээртэй холбогдсон санхүүгийн үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, түүнд шаардагдах орц, хүрэх үр дүнгийн нийлбэр цогцыг гэж, Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “АЛСЫН ХАРАА-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 2.3.7 дахь заалтад “Хүүхдийн тоо, наснаас хамааруулан хөнгөлөлт эдлүүлэх, хуримтлал бий болгох тогтолцоог бүрдүүлнэ” гэж, Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 2.5.12 дахь заалтад “Хуримтлалтай хүүхэд” арга хэмжээ хэрэгжүүлж, хүүхдийн мөнгийг тэдний хүнс, тэжээлийн хэрэгцээ, бие бялдар, хувь хүний хөгжил, чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрүүлэх, хүүхдийн хуримтлал бий болгоход зарцуулах тогтолцоог бүрдүүлнэ” гэж, Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2.5 дахь заалтад “хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөөг урьдчилан тооцсоны үндсэн дээр тухайн асуудлыг шийдвэрлэх үр дүнтэй хувилбарыг тодорхойлох” гэж тус тус заасан нь Ирээдүйн өв сангийн 2022 оны төсвийн тухай хуулийн төслийг боловсруулах хууль зүйн үндэслэл болж байна.

Практик шаардлага

Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагаас гаргадаг “Өрхийн хадгаламжийн судалгаа”-аас үзэхэд эдийн засгийн хөгжил, тогтвортой байдлаараа дэлхийд тэргүүлдэг Швейцар, Швед, Герман зэрэг орнуудын иргэд нь орлогынхоо тодорхой хувийг жил бүр хуримтлуулдаг байна. Эдгээр орнуудын хөгжлийн замналд иргэдийн хуримтлал нэн чухал байсан ба хуримтлалын ач холбогдол, хуримтлуулах дадал зуршлыг хүүхэд наснаас бий болгожээ.

Манай улсын хувьд “Хүүхдийн мөнгө” хөтөлбөрийг 1995 оноос зөвхөн амьжиргааны түвшнээс доогуур, зорилтот бүлэгт чиглүүлж хүүхдийн тэтгэмж олгож байсан бол 2006 оноос 0-18 хүртэлх насны бүх хүүхдэд сар бүр 3.0 мянган төгрөгийн халамжийг олгож эхэлсэн. Тэтгэмжийн хэмжээг 2007 оноос жилд нэг удаа 100.0

мянган төгрөг, 2009 оноос сар бүр 21.0 мянган төгрөг, 2012 оноос сар бүр 20.0 мянган төгрөг болгон шинэчлэн тогтоож байсан.

Дэлхий нийтийг хамарсан Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлын үед Засгийн газраас иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, амьжиргаа, орлогыг дэмжих чиглэлээр холбогдох арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлсэн. Тухайлбал, цар тахлын үед хүүхэд багачуудыг хүнс, тэжээлийн дутагдалд орохоос урьдчилан сэргийлэх, теле-хичээл, цахим сургалтад хамрагдах боломжоор хангах зорилгоор мөнгөн тэтгэмжийн хэмжээг нэмэгдүүлж, 2020 оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн 0-18 хүртэлх насны хүүхэд бүрт сар бүр 100.0 мянган төгрөгийг олгож байна.

Хэдийгээр цар тахлын үед дээрх арга хэмжээ нь цагаа олсон, хүртээмж, үр дүн өндөртэй байгаа боловч урт, дунд хугацаанд бэлэн мөнгө тараах халамжийн бодлогоос үе шаттайгаар татгалзаж, хүүхдийн хуримтлалын тогтолцоонд шилжих шаардлагатай байна. Ингэснээр, ирээдүй хойч үедээ хуримтлал үүсгэх, хүүхэд бүр санхүүгийн мэдлэгт суралцаж, зөв төлөвших, 18 нас хүрээд өөрийн хуримтлалаар боловсролдоо хөрөнгө оруулалт хийх боломжийг бүрдүүлэх ач холбогдолтой.

Иймд улс орны ирээдүй болсон хүүхдүүддээ хуримтлалын ач тусыг ойлгуулах, хуримтлалтай, санхүүгийн баталгаатай, мэдлэгтэй иргэн болж төлөвшүүлэх төрийн бодлогын хүрээнд нийгмийн халамжийн тогтолцооноос татгалзаж байгалийн баялгийн өгөөжид суурилсан хуримтлалын тогтолцоо буюу “Хуримтлалтай монгол хүүхэд” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зайлшгүй шаардлага бий болж байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Ирээдүйн өв сангийн 2022 оны төсвийн тухай хуулийн төсөл нь 2 бүлэг, 5 зүйлтэй байх бөгөөд доор дурдсан агуулгатай байна. Үүнд:

Нэгдүгээр бүлэгт хуулийн нийтлэг үндэслэл, зорилт, Ирээдүйн өв сангийн 2022 оны төсвийн тухай хууль тогтоомжийн тухай;

Хоёрдугаар бүлэгт Ирээдүйн өв сангийн төсөвт 2022 оны төсвийн жилд төвлөрүүлэх орлогын хэмжээ, Ирээдүйн өв сангийн төсвөөс 2022 оны төсвийн жилд хүүхдийн хуримтлалд зориулан зарцуулах зарлагын хэмжээ, хуулийг дагаж мөрдөх хугацаа.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсэж болох эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн үр дагавар тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал

Хуулийн төсөл батлагдсанаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан “Хуримтлалтай Монгол хүүхэд” хөтөлбөр хэрэгжиж, хүүхэд бүрт зориулсан хадгаламжийн нэрийн дансыг банкны системд нөлөө бүхий арилжааны банкуудад нээж хүүхдийн хуримтлал үүсэх эрх зүйн орчин бүрэлдэнэ.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, хуулийг

хэрэгжүүлэхэд шинээр боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай хууль тогтоомжийн талаар

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай, Төсвийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн боловсруулах бөгөөд хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Ирээдүйн өв сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Ирээдүйн өв сангийн 2022 оны төсвийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслүүдийг тус тус боловсруулна.

--- оОо ---